

ЕВРОПЕЙСКА КОМИСИЯ

Брюксел, 27.1.2012
COM(2012) 22 окончателен

**СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, ДО
СЪВЕТА И ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ**

Търговия, растеж и развитие

**Адаптиране на търговската и инвестиционната политика към най-нуждаещите се
страни**

{SEC(2012) 87 окончателен}

СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, ДО СЪВЕТА И ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ

Търговия, растеж и развитие

Адаптиране на търговската и инвестиционната политика към най-нуждаещите се страни

1. ЦЕЛ

През последното десетилетие световната икономическа среда се промени изключително много, което оказва голямо въздействие върху политиките в областта на търговията, инвестициите и развитието. Исторически ниските мита и преструктурирането на международната търговия по световните вериги на доставка все повече изместват акцента на търговската политика, а именно към нормативната уредба и трансграничните аспекти. Развиващите се страни преминаха през радикални промени. Някои от тях, като Китай, Индия или Бразилия, успяха да извлекат полза от отворените и все по-свързаните световни пазари и сега са измежду най-големите и най-конкурентоспособни икономики в международен план, докато други продължават да изостават и е възможно да изпаднат в още по-голяма изолация. По-конкретно най-слабо развитите страни (наричани по-нататък „НСРС“), основно в Африка, продължават да са изправени пред много трудности и в най-голяма степен изостават от постигането на Целите на хилядолетието за развитие.

Вследствие на това понятието „развиващи се страни“, обозначаващо група държави, е все по-малко уместно и сега това трябва да намери своето отражение в политиките в областта на търговията, инвестициите и развитието. Въпреки това развитието и конкретното значение, което има търговията за него, продължават да са на дневен ред. В качеството си на най-голяма световна търговска сила, най-крупен търговски партньор на много от НСРС и на други страни с нисък доход или страни с по-нисък доход в групата на страните със среден доход и най-голям донор на помощ за развитието (включително свързаните с търговията програми), ЕС има особена отговорност.

След съобщението от 2010 г. за търговията, растежа и световните дела¹, в настоящото съобщение се актуализира това от 2002 г. за търговията и развитието², за да се отразят промените в икономическата среда, да се разгледа начинът, по който ЕС изпълни ангажиментите си, и да се очертае насоката за следващото десетилетие на политиката на ЕС в областта на търговията и инвестициите за развитието. Въпреки че с настоящото съобщение са потвърдени основните принципи, формулирани през 2002 г., в него е подчертана необходимостта да се пристъпи към по-подробно разграничаване между развиващите се страни, за да се постави акцентът върху най-нуждаещите се държави, както и да се усъвършенства начинът, по който политиката ни постига целите

¹ „Търговия, растеж и световни дела: търговската политика като ключов елемент на стратегията на ЕС 2020“, COM(2010)612, 9.11.2010 г.

² „Търговия и развитие: подпомагане на развиващите се страни с оглед на ползите от търговията“, COM(2002)513, 18.9.2002 г.

си. Също така в настоящото съобщение е изтъкната необходимостта от това партньорските ни развиващи се страни да предприемат национални реформи, а развитите страни и страните с бързо развиващи се икономики — да дадат своя принос за инициативите ни с оглед на отваряне на пазарите за най-нуждаещите се държави.

В настоящото съобщение са предложени конкретни начини за подобряване на взаимодействието между политиките в областта на търговията и развитието. Ефективната търговска политика е от ключово значение както за насърчаване на растежа и заетостта в Европа и чужбина, така и за популяризиране на ценностите на ЕС по света и за защита на интересите на Съюза в международен план. Тя може да е и мощно средство за развитието в съответствие с принципа на ЕС за съгласуваност на политиките в тази сфера³. Ефективната политика за развитието е от основно значение за създаване на по-добри условия за търговия и инвестиции в развиващите се страни, както и за гарантиране на справедливо разпределение на ползите от тях, за да се изкорени бедността. В Съобщението за програмата за промяна⁴ е обещана по-голяма подкрепа за подобряване на бизнес средата, насърчаване на регионалната интеграция и използване на предоставяните от световните пазари възможности като движеща сила за приобщаващ растеж и устойчиво развитие. В своята външна политика ЕС се ръководи изцяло от фундаменталните ценности, които са в основата на самото му съществуване, включително спазването и защитата на правата на човека⁵.

2. СВЕТЪТ СЕ ПРОМЕНЯ

2.1. Големите промени в световния икономически ред

Безпрецедентна е скоростта, с която се извършват промените в световната икономика. Много страни успешно се възползваха от потенциала на отворената търговска система, за да увеличат износа си на стоки и услуги спрямо традиционни експортни продукти и за да постигнат устойчиви проценти на ръст на БВП. Китай стана най-големият износител (след ЕС) и третата най-силна икономика след ЕС и САЩ. Индия, Бразилия и други страни с бързо развиващи се икономики вървят по сходен път на развитие. Те привлякоха преки чуждестранни инвестиции (наричани по-нататък „ПЧИ“) и понастоящем самите те са основни световни инвеститори. Страните с бързо развиващи се икономики са начело на световния растеж и тяхната ключова икономическа и политическа роля е призната в международен план. Те укрепват присъствието си в по-бедните страни, както и връзките си с тях. За първи път в най-новата история делът на всички развиващи се страни в световната търговия е повече от 50 %. Световната икономическа и финансова криза ускори преминаването на икономическата сила от развитите държави към страните с бързо развиващи се икономики, като сега се счита, че последните могат да допринесат за излизането от кризата.

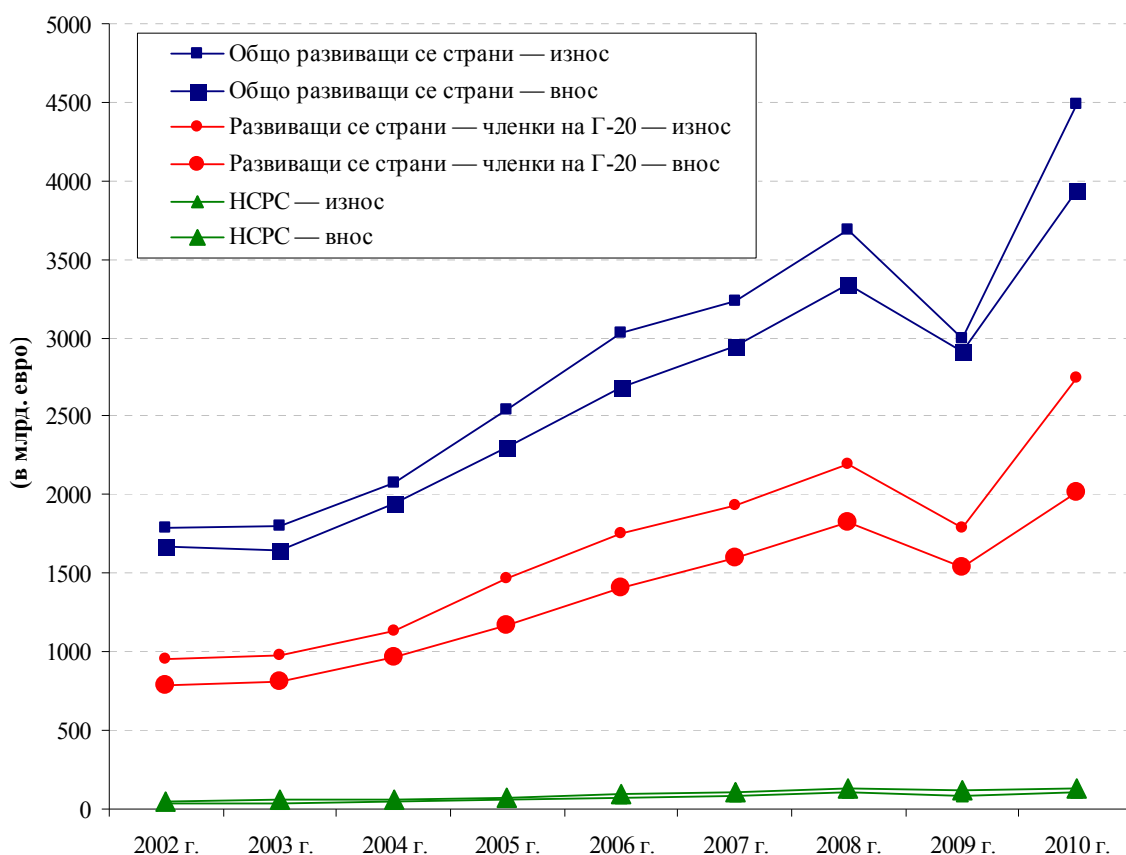
---

³ Съгласно член 208 от Договора за функционирането на Европейския съюз той трябва да взема предвид целите на сътрудничеството за развитието (основната цел е изкореняване на бедността) в областта на политиките, които биха могли да засегнат развиващите се страни.

⁴ „Повишаване на въздействието на политиката на ЕС за развитие: програма за промяна“, COM(2011)637, 13.10.2011 г.

⁵ „Правата на човека и демокрацията в основата на външните действия на ЕС – към по-ефективен подход“, COM (2011)886, 12.12.2011 г.

Търговски резултати на развиващите се страни

Източник: Международният валутен фонд

Докато благодарение на тези промени стотици милиони хора повече не са бедни, не всички развиващи се страни съумяха да се възползват в това отношение. По-конкретно НСРС изпаднаха в още по-голяма изолация⁶. Въпреки че БВП и търговията отбелязаха значителен ръст в някои от тях, това е основно благодарение на „бума“ в износа на нефт и продукти, което оказва ограничено въздействие за намаляване на бедността. Много НСРС станаха все по-зависими от няколко експортни продукта, най-вече основни продукти⁷. Същевременно някои НСРС, като Бангладеш и Камбоджа, постигнаха добър напредък, в чиято основа беше тяхната специализация в нискотехнологични производства, главно в областта на текстилните изделия. Някои африкански страни, които не изнасят нефт, нито продукти, също показаха добри резултати през последното десетилетие и дори увеличиха обема на услугите. Отчасти благодарение на програма за насърчаване на износа на селскостопански продукти, като кафе, и чрез развитие на туризма средният годишен ръст на износа на Руанда след 2001 г. беше 19 %, съчетан с високи проценти на икономически ръст и устойчиво подобрене на показателите за човешко развитие. Друг пример е Кабо Верде, която от статут на НСРС стана страна с по-нисък доход в групата на страните със среден доход през 2007 г. благодарение на доброто макроикономическо управление и правилното

⁶ Като цяло те съставляваха 0,6 % от световния БВП през 2010 г. спрямо 0,7 % през 2000 г.

⁷ Средно три експортни продукта съставляват повече от 75 % от целия им износ. В 8 НСРС този процент надхвърля 95 %.

ръководство, включително постепенната либерализация на търговията и интегрирането на държавата в световната икономика.

Резултатите на страните, които са категоризирани между НСРС и страните с бързо развиващи се икономики, бяха различни, по-конкретно от гледна точка на обхвата на националните реформи и интегрирането в световната икономика.

2.2. Изводи за политиките в областта на търговията и инвестициите за развитието

Либерализираната търговия беше ключов аспект от успешните стратегии за растеж и развитие. Няма държава, която да е била в състояние да поддържа дългосрочен растеж без интеграция в световната икономика. Достъпът до чуждестранните пазари дава възможност за по-големи икономии от мащаба и специализация, докато достъпът до по-евтини и по-разнообразни ресурси, включително по-ефективни услуги, създава нови производствени възможности. Също така ПЧИ допринесоха съществено за икономическия растеж и обема на износа (например понастоящем 75 % от търговията на Китай се извършват от предприятията под чуждестранен контрол). Отвореният пазар на труда може да допринесе за трансфера на знания и за инвестициите в развиващите се страни, особено като се има предвид ролята на общностите от чуждестранни граждани⁸.

Въпреки че търговията е необходимо условие за развитието, тя обаче не е достатъчна. Търговията може да ускори растежа и да намали бедността в зависимост от структурата на икономиката, целесъобразната последователност на мерките за либерализация на търговията и другите политики. Националните реформи са от ключово значение са поддържане на растежа, основан на търговията и инвестициите. Често икономическите резултати на НСРС са затруднени не само от слабо диференцираната икономика и основи на износа, неподходящата инфраструктура и услуги или липсата на адекватни умения, но и от политически фактори, свързани с недобро управление, корупция и измами, неспазване на човешките права и липса на прозрачност, слаб административен капацитет, неефективни данъчни политики и широко разпространено отклонение от данъчно облагане, недостатъчни инструменти за преразпределение на социалните блага, слаба социална и екологична политика, неустойчива експлоатация на природните ресурси, заплахи за сигурността и липса на стабилност.

Необходимо е повече от намаляване на митата, за да може търговията да допринесе за развитието. Модерните и насочените към развитието търговски политики трябва да намерят решения за широк кръг от въпроси, като се започне от улесняване на търговията на местно и регионално ниво и се стигне до техническото, социалното и екологичното регулиране, спазването на фундаменталните права, мерките в подкрепа на инвестициите, защитата на правата на интелектуална собственост, регулирането на услугите, политиката в областта на конкуренцията и прозрачността и достъпа до обществените поръчки. Напредъкът по тези аспекти може да увеличи прозрачността, предсказуемостта и отчетността, които са от основно значение за по-голямо развитие и намаляване на бедността, което не може да бъде резултат само от

---

⁸ „Глобалният подход към миграцията и мобилността“, COM(2011)743, 18.11.2011 г. и предложението за Директива относно условията за влизане и пребиваване на граждани на трети държави в рамките на вътрешнокорпоративен трансфер, COM(2010)378, 13.7.2010 г.

намаляване на митата. На последно място, активните политики трябва да сведат до минимум неблагоприятните последици от либерализацията на търговията.

Все по-големите различия между развиващите се държави изискват по-диференциран подход при разработване и изпълнение на политиките на ЕС. Страните с бързо развиващи се икономики и по-бедните държави имат различен потенциал, нужди и цели, което налага различен политически подход. Трябва внимателно да се разработва политиката, за да се вземат предвид тези различни аспекти. Необходимо е да се отдаде приоритет на държавите, които без външна помощ биха имали ограничени перспективи за дългосрочен растеж и устойчиво развитие, особено НСРС и другите най-нуждаещи се държави, в съответствие с това, което беше предложено в областта на политиката за развитието⁹. Освен това ние увеличаваме ангажиментите си към страните с бързо развиващи се икономики, както е посочено в Съобщението за търговията, растежа и световните дела от 2010 г. Отношенията ни с тях обаче се променят, като в по-малка степен се поставя акцентът върху развитието, а повече върху нови форми на партньорство на базата на взаимния интерес и ползи, както и на равна отговорност по аспектите със световно измерение¹⁰.

3. ПОСТИГНАТОТО ДО МОМЕНТА

Със съобщението от 2002 г. за търговията и развитието се поеха ангажименти за предоставяне на развиващите се страни на по-голям достъп до пазара на ЕС, за обезпечаване на адекватно финансиране за свързаната с търговията подкрепа и за поставяне на търговията в центъра на стратегиите за развитието. Ангажиментите включваха използването на търговските споразумения за насърчаване на по-голям достъп до пазарите, за подпомагане на регионалната интеграция и за усъвършенстване на търговските правила, за да се подпомогне развитието. Пазарът на ЕС е най-отвореният пазар за развиващите се страни. Ако се изключат горивата, ние внасяме повече от НСРС, отколкото взети заедно САЩ, Канада, Япония и Китай. Ние изпълнихме ангажиментите си, като често „проправяхме пътя“ в световен план. Въпреки това са необходими още по-големи усилия.

3.1. Иновативни автономни схеми

Създадохме две нови преференциални схеми като част от Общата система за преференции (наричана по-нататък „ОСП“)¹¹:

- **инициативата „Всичко освен оръжие“ (наричана по-нататък „ВОО“) от 2001 г. беше радикална по отношение на пълното отваряне на пазара на ЕС за НСРС без каквито и да е мита или квоти.** Изминалите десет години показаха, че ВОО е ефективен инструмент за увеличаване на износа на НСРС към нашия пазар. Увеличението на вноса на ЕС от НСРС е с повече от 25 % по-голямо от нарастването на вноса от държави, които не са бенефициери по преференциални схеми (като в това отношение износът на текстилни продукти

---

⁹ СОМ(2011)637.

¹⁰ Заключение на Европейския съвет, 16.9.2010 г.

¹¹ ОСП беше преразгледана през 2006 г., за да се обхванат повече продукти, да се опростят правилата и да се увеличи предсказуемостта. С реформата се допринесе за развитието на износа на страните бенефициери и ПЧИ и се подпомогна диверсификацията на експорта на много държави.

от Бангладеш е красноречив пример)¹². От друга страна, въздействието върху диверсификацията на износа не е толкова голямо. Процентите на оползотворяване могат още повече да се увеличат. Конкурентният натиск от по-напреднали преференциални партньори (които съставляват повече от 40 % от преференциалния износ по ОСП) и влошаването на преференциите се увеличиха, което идва да покаже необходимостта от реформа на системата за ОСП (вж. 4.1.1);

- **създадената през 2006 г. схема ОСП+ е много иновативен инструмент на търговската политика на ЕС в подкрепа на устойчивото развитие, конкретно насочен към уязвимите развиващи се страни.** Допълнителните преференции по него са мощен стимул за страните, поели ангажимент да прилагат основните международни конвенции за правата на човека, трудовите права, опазването на околната среда и доброто управление. Понастоящем има 16 бенефициери¹³ и чрез схемата нарасна износът им към ЕС, като това допринесе за значително увеличаване на дохода на почти всички от тях. Бъдещите предизвикателствата са разширяване на критериите за достъпа и на стимулите и съдействие за наблюдение на ефективното прилагане на основните международни конвенции.

Ние положихме значителни усилия и за да улесним използването на съществуващите преференциални схеми:

- **с новите правила за произход по ОСП, които са приложими от 2011 г.¹⁴, се дава отговор на критиките, че строгите правила за произход възпрепятстват развиващите се страни да се възползват изцяло от преференциите на ЕС.** Новите правила са опростени и по-лесни за спазване. С тях се предоставят повече възможности за снабдяване и нови перспективи за регионално и трансрегионално обединяване на държавите. НСРС се ползват от допълнителни гъвкави механизми над нивата, предлагани от повечето от другите развити страни по техните схеми от типа на ОСП. Усъвършенствани правила бяха също така предложени при преговорите за споразумения за икономическо партньорство (наричани по-нататък „СИП“) (вж. 3.3).
- **През 2004 г. Комисията откри онлайн услуга за потенциални износители в развиващите се страни по практическите аспекти на получаването на достъп до пазара на ЕС — виртуалната справочна служба във връзка с износа в ЕС (*Export Helpdesk*)¹⁵.** С тази услуга се предоставя подробна информация за вносните мита на ЕС, правилата за произход, митническите процедури, техническите изисквания и др. Това е уникално средство в световен мащаб, въпреки че използването в НСРС би могло да се увеличи.

3.2. Водеща роля по отношение на помощта за търговията (наричана по-нататък „ПТ“)

- **ЕС и неговите държави-членки са начело в световните усилия в областта на ПТ, като предоставиха повече от една трета от средствата в световен план.** През 2007 г. ЕС прие обща стратегия заедно с държавите-членки от ЕС.

---

¹² CARIS, *междинна оценка на ОСП на ЕС, 2010 г.*

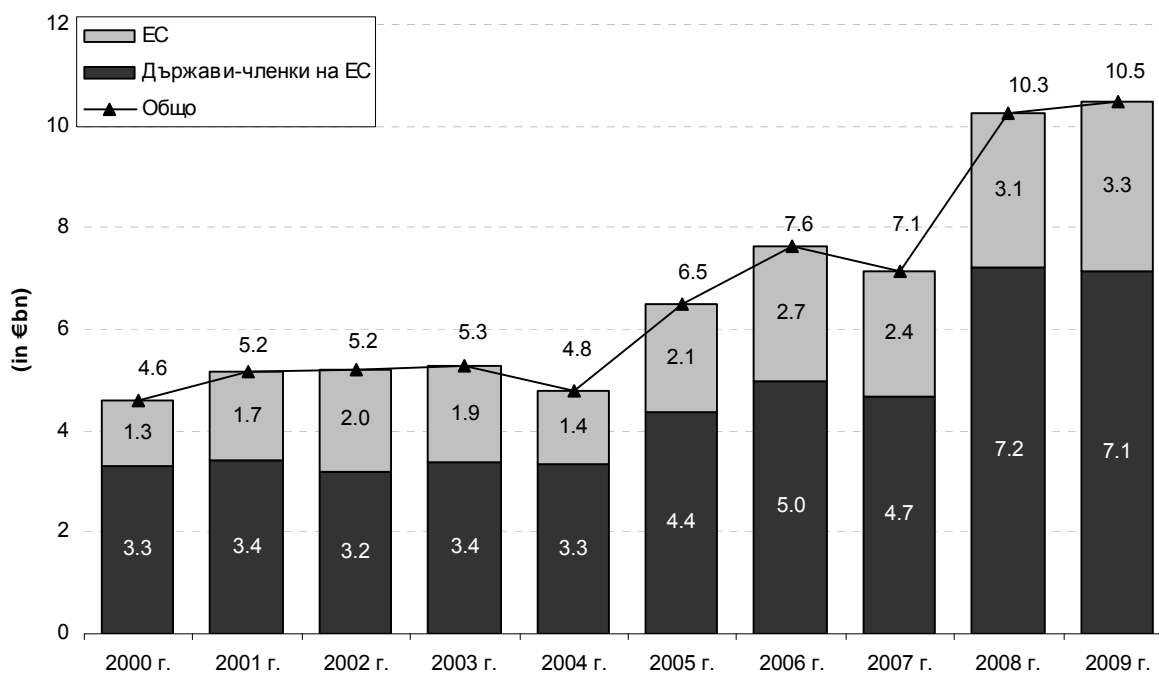
¹³ Азербайджан, Армения, Боливия, Гватемала, Грузия, Ел Салвадор, Еквадор, Кабо Верде, Колумбия, Коста Рика, Монголия, Никарагуа, Панама, Парагвай, Перу и Хондурас.

¹⁴ Регламент (ЕО) № 1063/2010 на Съвета от 18.11.2010 г.

¹⁵ www.exporthelp.europa.eu.

Ние удвоихме усилията си, като през 2009 г. достигнахме до 10,5 милиарда евро, т.е. надхвърлихме заложените цели. Понастоящем с повече от една трета от помощта на ЕС за развитието се оказва подкрепа за свързаните с търговията нужди. Въпреки това ние сме обезпокоени от факта, че НСПС получават само ограничен дял от ПТ (22 %). Ние работихме за увеличаване на ефективността чрез насърчаване на по-добрите решения предвид на търговските възможности, включително чрез увеличено международно съгласуване и наблюдение, въпреки че отчитаме необходимостта от още по-голям напредък.

Общ размер на помощта на ЕС за търговията (ЕС и неговите държави-членки)

3.3. С нови усилия за развитието на двустранните и регионалните отношения

След Споразумението от Котону, през 2002 г. започнаха преговори със страните от Африка, Карибите и Тихоокеанския басейн (наричани по-нататък „страните от АКТБ“) за подписване на СИП. Едно всеобхватно регионално СИП беше подписано и временно прилагано с групата страни от КАРИФОРУМ в Карибския басейн. Договорихме временни СИП с други страни и региони, за да не се прекъсва търговията със стоки, след като в края на 2007 г. изтече срокът на преференциите по Споразумението от Котону. Сега продължават преговорите във връзка с по-широкообхватни споразумения с всички региони. До ратификацията на временните СИП бяха приети временни мерки през декември 2007 г.¹⁶ През септември 2011 г. Комисията предложи да запази тези споразумения за достъп до пазара и след 2013 г. само за страните, които предприемат необходимите стъпки за ратификация на съответните си СИП¹⁷.

През 2006 г. със съобщението „Една конкурентоспособна Европа в глобализираната икономика“¹⁸ се постави начало на серия от преговори за споразумения за свободна търговия (наричани по-нататък „ССТ“) с по-

¹⁶ Регламент (ЕО) № 1528/2007 на Съвета от 20.12.2007 г.

¹⁷ COM(2011)598, 30.9.2011 г.

¹⁸ „Една конкурентоспособна Европа в глобализираната икономика“ COM(2006)567, 4.10.2006 г.

напредналите развиващи се страни и региони. Сега текаат преговори с Индия и Меркосур. Поради бавния напредък при регионалният подход с Асоциацията на страните от Югоизточна Азия, понастоящем се водят двустранни преговори със Сингапур и Малайзия. Също така ние приключихме преговорите за всеобхватни ССТ с Перу, Колумбия, Централна Америка и Украйна.

ЕС непрекъснато се стреми да насърчава регионалната интеграция, по-конкретно като средство за преодоляване на отрицателните последици в резултат на малките и фрагментираните пазари, за да могат страните да привличат повече ПЧИ и да се стимулира икономическият растеж. Споразуменията ни с Централна Америка и КАРИФОРУМ оказаха силна подкрепа за регионалната интеграция, но ние разбрахме необходимостта от адаптиране на подхода си, когато политическата воля не е достатъчно силна или регионалният капацитет не е достатъчно голям. В някои случаи ние трябва да преминем към двустранни споразумения като междинна стъпка към дългосрочната цел за регионални споразумения, като при това не възпрепятстваме присъединяването на други регионални партньори, когато вече са готови. Отделихме значителни финансови средства за регионалната интеграция, въпреки че често резултатите не бяха на висотата на очакванията. Основна трудност е ограниченият капацитет на регионалните организации за формулиране на предложения за проекти, които да са осъществими и подкрепени от членовете им.

3.4. Разнородни мнения в световен мащаб

ЕС допринесе много за започване на многостранните търговски преговори от цикъла „Доха“ през 2001 г. Въпреки това десетгодишните преговори не доведоха до постигането на компромис. Трудно е да се достигне дори до временно споразумение за пакет от мерки за най-бедните страни. Ние положихме големи усилия за напредъка на преговорите, включително чрез безпрецедентни предложения от значителна полза за развиващите се страни, както от гледна точка на достъпа до пазара, така и на реда по отношение на селскостопанските субсидии. Многократно ние представяхме компромисни предложения. Но структурните трудности заедно с липсата на ангажимент от страна на някои членове на Световната търговска организация (наричана по-нататък „СТО“) доведоха до невъзможност за постигането на споразумение по основните параметри.

Ангажиментът в началото на световната икономическа и финансова криза за въздържане от предприемане на протекционистични мерки, силно подкрепян от ЕС, беше по-успешен, въпреки че все още се изисква внимателно наблюдение¹⁹. ЕС подкрепи също така интеграцията на няколко развиващи се страни в СТО (в последно време на Самоа и Вануату например).

---

¹⁹ Вж. осмия доклад на ЕС за потенциално ограничаващите търговията мерки (октомври 2010 г.— септември 2011 г.): http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2011/october/tradoc_148288.pdf.

4. ЗАДАЧИТЕ ЗА СЛЕДВАЩОТО ДЕСЕТИЛЕТИЕ

На базата на постигнатото и усилията в последно време и на опита в случаите, когато набелязаните мерки не бяха осъществени в очакваната степен, ЕС ще увеличи усилията си за подпомагане на най-нуждаещите се страни с оглед на оползотворяване на възможностите от все по-интегрираните световни пазари. Успехът в това отношение основно ще зависи от инициативността и готовността на развиващите се страни да предприемат необходимите национални реформи. Има още много да се направи по многостранните споразумения, където другите основни търговски сили трябва да са на висотата на нашите усилия, които полагаме в интереса на най-нуждаещите се страни.

4.1. Какво може да предложи Европа

ЕС трябва да съсредоточи усилията си върху най-бедните и най-уязвимите страни, да гарантира, че усилията отговарят на техните нужди и възможности, като едновременно с това обезпечи съгласуваност и взаимодопълване между търговията, развитието и другите политики.

4.1.1. По-добре насочени преференции

Комисията предложи реформа на схемата ОСП, за да могат най-нуждаещите се страни да се ползват от съответните преференции²⁰. При прегледа се вземат предвид увеличаващите се разлики между развиващите се страни и различните им потребности и се предлага преразглеждане на критериите за допустимост и механизмите за деление, за да се гарантира, че само НСРС, страните с нисък доход и страните с по-нисък доход в групата на страните със среден доход действително се ползват от системата в секторите, където е необходимо подпомагане. Предсказуемостта за икономическите оператори също ще се увеличи въз основа на безсрочна схема и по-прозрачни процедурни етапи за необходимите корекции в съчетание с целесъобразните преходни периоди.

Пакет от мерки за насърчаване на търговията, предназначен за малките икономически оператори в развиващите се страни

Малките предприятия са основата на икономиката на много развиващи се страни, особено на големия дял на т.нар. „сива“ икономика, и сложните административни процедури, липсата на информация, обучение, връзки или достъп до финансиране причиняват несъразмерни затруднения на тези предприятия. За да се решат тези въпроси, ще се разгледат следните инициативи:

- **увеличаване на практическата информация за търговската политика и пазарната информация.** В допълнение на виртуалната справочна служба във връзка с износа в ЕС (*Export Helpdesk*) ние ще подкрепяме многостранна инициатива за прозрачността в търговията с оглед на предоставянето на подобна информация за всички пазари. Това е особено полезно за търговията между развиващите се страни и регионалната търговия;

²⁰ COM(2011)241, 10.5.2011 г.

- улесняване на използването на средствата за защита на правата на интелектуална собственост от страна на малките производители и земеделските стопани, за да им се помогне за максимално увеличаване на икономическата стойност на стоките им чрез развитие и защита на идентичността и качеството на продуктите им, като се използват търговски марки, географски означения и дизайн²¹;
- **обучителни мрежи за чуждестранните малки търговци в ЕС** (например за търговските процедури, стандартите, достъпа до финансиране) с оглед на положителния принос за развитието на страните им на произход;
- **насърчаване на диалога с малките и средните предприятия** в рамките на форума за финансирането на МСП в Африка, който е създаден през 2011 г., и на меморандума за разбирателство, подписан с Комисията на Африканския съюз на 30 ноември 2011 г.;
- улесняване на достъпа до финансиране за малките износители/търговци от развиващите се страни. Ние изразяваме готовност да подкрепяме работата на международните финансови институции в тази сфера, както и разглеждането на потребностите, което Г-20 предприема за страните с нисък доход²²;
- **разширяване на използването на опростената процедура за получаване на доказателство за произход.** Търговските преференции са относително по-малко използвани за малките трансакции отчасти поради високото съотношение на разходите към ползите при получаването на сертификат за произход. Реформата от 2011 г. на правилата за произход за ОСП дава възможност за използване на опростена процедура въз основа на удостоверяване от страна на съответния оператор на всички пратки на базата на предварителна регистрация от износителя. Ако тази система функционира добре, ние ще разгледаме разширяването ѝ към други преференциални схеми;
- **подпомагане на участието на малките предприятия в търговските схеми, които осигуряват добавена стойност за производителите, включително тези, които отговарят на критериите за устойчивост** (например при лоялна или етична търговия или при търговия с биологични продукти) и за географски произход в сътрудничеството с трети страни за развитието. Това може да е ефективно средство за производителите да диференцират продуктите си, да увеличат тежестта на мнението си при преговори и да получат по-високи цени при продажбата.

4.1.2. По-добре насочена помощ за търговията

Ние ще продължим да насърчаваме развиващите се страни да включват търговията в стратегиите си за развитие. В тази връзка ПТ може да е от решаващо значение и ние ще продължим усилията си за по-нататъшно подобряване на планирането и предоставянето ѝ.

- **По-добро взаимодействие между политиките в областта на търговията и развитието.** Когато търговските мерки създават повече възможности за нашите развиващи се партньори (например СИП, новата ОСП, новите правила за произход), ние ще оказваме ПТ с оглед на оползотворяването на тези нови

²¹ Вж. предстоящото съобщение на Комисията „Стратегия за защита и спазване на правата на интелектуална собственост в трети страни“.

²² Заключителна декларация на срещата на върха на Г-20 в Кан „Изграждане на общото ни бъдеще: продължаване на колективните ни действия в интерес на всички“, 4.11.2011 г.

възможности. Подходите, като създаване на секторни програми или оказване на бюджетна подкрепа, биха могли да подпомогнат икономическите реформи, които са необходими за оползотворяване на търговските и инвестиционните възможности²³. Освен географските програми, новите тематични програми биха могли да се използват при либерализацията на търговията²⁴.

- **Поставяне на акцента върху НСРС.** Следва да запазим ефективната подкрепа за увеличаване на капацитета за набелязване, приоритизиране и прилагане на ПТ на базата на подобрената комплексна рамка, която е разработена от донорите и която подкрепя НСРС с оглед на развитието на търговията.
- **Поставяне на акцента върху малките икономически оператори.** Следва да гарантираме, че малките икономически оператори (включително малките земеделски стопани) имат подходящия достъп до ПТ, за да се улесни участието им на външни пазари.
- **Увеличаване на икономическите партньорства, обсъждането на нормативната уредба и бизнес сътрудничеството.** Споделянето на опита на ЕС може да помогне на партньорските ни страни за извършване на националните им реформи (вж. 4.2) и за достъпа им до пазара на ЕС. С новия инструмент за партньорство, който Комисията предложи, могат да се подпомагат такива инициативи, по-специално в страни с бързо развиващи се икономики, и да се допринесе за новите форми на сътрудничество в страни, които са подобрили положението си благодарение на двустранната помощ за развитието.
- **Преразглеждане на подхода ни при подпомагане на регионалната интеграция.** Като продължаваме да акцентираме върху изграждането на капацитета в рамките на регионалните и националните администрации, отговарящи за интеграцията, ние следва да разгледаме по-стратегически тези въпроси в политическите ни разговори с развиващите се страни. Биха могли да се разработят специфични регионални програми за ПТ с оглед на улесняване на търговията и връзките. Когато регионалните организации оптимизират състава си, за да се отразят по-добре икономическите и политическите условия, ние сме готови да ги подпомагаме.
- **Подготовка на хората за промените.** Политиките, които имат връзка с уменията и образованието, трудовите права и социалната защита, са особено релевантни за най-бедните и най-уязвимите групи от населението, по-специално жените и децата, особено във връзка с търговските реформи. Ето защо този аспект трябва изцяло да се включи в политиката на ЕС на сътрудничество за развитието, което е в унисон с непрекъснатата му подкрепа за добри работни места, защита на правата на човека и социална закрила²⁵.
- **Увеличаване на ефективността на помощта.** При предоставяне на ПТ трябва да се съблюдават принципите и ангажиментите, договорени на форумите на

---

²³ „Бъдещият подход към бюджетната подкрепа от ЕС за трети държави“, COM(2011)638, 13.10.2011 г.

²⁴ В тематичната програма за „Световни обществени стоки и предизвикателства“ по инструмента за сътрудничество за развитие, предложен от Комисията в „Глобална Европа: нов подход за финансиране на външната дейност на ЕС“, COM (2011)865, 7.12.2011 г., се предвижда и подкрепа за определяне и изпълнение на търговската политика и споразумения, подпомагане на интеграцията в многостранната търговска система, насърчаване на инвестиционните отношения между ЕС и партньорските страни и региони.

²⁵ COM(2011)637.

високо равнище за ефективността на помощта²⁶. Както беше съгласувано на форума в Пусан, ПТ следва да акцентира на резултатите и въздействието, да укрепва производствения капацитет, да съдейства за справяне с пазарната неефективност, да увеличава достъпа до капиталовите пазари и да насърчава подходите, намаляващи рисковете, пред които са изправени субектите от частния сектор. От ключово значение е по-добрата координация между донорите от ЕС. Също така е необходимо подобряване на сътрудничеството с традиционните донори извън ЕС и страните донори с бързо развиващи се икономики. Както беше договорено в Пусан, ние ще поставим акцента върху изпълнението на ангажиментите на нивото на отделните страни и ще подкрепяме новото разширено световно партньорство за ефективно сътрудничество за развитието²⁷.

4.1.3. Допълнителни инструменти за увеличаване на ПЧИ

Докато ПЧИ в развиващите се страни и от тях се увеличи през последното десетилетие, те напуснаха до голяма степен пределите на най-нуждаещите се страни поради лошите икономически перспективи и неблагоприятните инвестиционни условия. Инвеститорите се нуждаят от стабилна, прозрачна и предсказуема нормативна уредба. ЕС може да допринесе за подобряване на бизнес средата чрез ПТ и серия от свързани с ПЧИ инструменти (понастоящем разширени с Договора от Лисабон), което дава възможност за инвестиции в рамките на търговската политика на ЕС, която е от изключителната компетентност на ЕС²⁸.

- **Клаузите в ССТ на ЕС предоставят на инвеститорите по-голяма правна сигурност**, що се отнася до достъпа до пазара и условията, при които могат да осъществяват стопанската си дейност. Ние включваме сектори (например далекосъобщения, транспорт, банково дело, енергетика, екологични услуги, строителство и дистрибуция), които допринасят за изграждането на среда, благоприятна за развитие на бизнеса и инфраструктурата. ЕС демонстрира гъвкавост и взема предвид нуждите на партньорите си при тези преговори: само изрично посочените сектори са обхванати, като се запазва правото на страните за регулиране и въвеждане на ограничения.
- **Също така защитата на инвестициите чрез двустранни инвестиционни договори (наричани по-нататък „ДИД“) може да увеличи потенциала за ПЧИ**, тъй като тази защита осигурява допълнителни гаранции и подобрява правната сигурност за инвеститорите. Държавите-членки на ЕС вече са сключили много ДИД с развиващи се страни. Ние възнамеряваме постепенно да разширяваме споразуменията за защита на инвестициите на нивото на ЕС било като част от сегашните преговори по ССТ, било като отделни споразумения. Ние сме готови да разгледаме исканията от съответните партньорски развиващи се страни, които проявяват интерес към тази възможност.

---

²⁶ Рим 2003 г., Париж 2005 г., Акра 2008 г., Пусан 2011 г.

²⁷ Партньорство от Пусан за ефективно сътрудничество за развитието, четвърти форум на високо равнище по въпросите на ефективността на помощта, Пусан, Република Корея, 29.11.2011 г.— 1.12.2011 г.

²⁸ В съобщението си „Към цялостна европейска политика в областта на международните инвестиции“, COM(2010)343, 7.7.2010 г., Комисията очерта целите на бъдещата инвестиционна политика на ЕС.

- **Комбинираните механизми на ЕС могат да се използват за увеличаване на националните и чуждестранните инвестиции в развиващите се страни**²⁹. Безвъзмездните средства биха могли да се комбинират например със заеми или рисков капитал, за да се подкрепя финансовата жизнеспособност на стратегическите инвестиции. Целта ни ще бъде по-висок дял на помощта, която ще се предоставя чрез такива иновативни финансови механизми по линия на новите финансови инструменти, обхванати от многогодишната финансова рамка за периода 2014—2020 г.³⁰. Използването на тези финансови инструменти ще бъде оценено конкретно за всеки отделен случай в страните, където е застрашено равнището на дълга, което осигурява икономическа устойчивост. Другите инструменти, които ще се обсъдят, включват гаранции, частни средства и публично-частни партньорства. Ще се опитаме да осигурим сътрудничеството на Европейската инвестиционна банка и държавите-членки или други организации за финансиране на развитието. Необходима е също така по-голяма съгласуваност с търговските и инвестиционните споразумения.

4.1.4. Всеобхватни и адаптирани двустранни/регионални споразумения

Съгласно Програмата за една конкурентоспособна Европа в глобализираната икономика³¹ целта ни ще бъде **всеобхватни ССТ и ние ще продължим да вземаме предвид нивото на развитие на партньорите ни**, като предлагаме гъвкави подходи, съобразени с нуждите и капацитета на всяка една страна.

Ние ще се опитаме да приключим преговорите по СИП с всички заинтересовани страни и региони от АКТБ в съответствие с целта по Споразумението от Котону за подкрепа на увеличената регионална интеграция, модернизиране на икономическите ни отношения и използване на търговията за стимулиране на икономическия растеж. Времето е от основно значение, за да се осигурят сигурност и предсказуемост за икономическите оператори. Колкото по-бързо се осъществи това, толкова по-рано ще започне реализирането на ползите от тези аспекти с оглед на развитието³². Ако страните от АКТБ искат, в СИП ще се включат ангажименти за услугите, инвестициите и свързаните с търговията области, които са набелязани в Споразумението от Котону като важни движещи сили на растежа. Ако се окаже, че не могат да се сключат всеобхватни и регионални споразумения, могат да се използват споразумения, по които да е възможно да се присъединяват страни на по-късен етап или самите споразумения да са на „различни скорости“. Ние потвърждаваме предложението си за свободен достъп до пазара на ЕС и усъвършенствани правила за произход за тези страни от АКТБ, които са получавали търговски преференции по Споразумението от Котону, ако страните от АКТБ пристъпят към частична или пълна либерализация. Ние предложихме прагматични решения за оставащите пречки при преговорите и сме отворени за прецизиране на тези решения, като се ръководим от основния принцип, че договорените СИП трябва да са на висотата на целите по Споразумението от Котону за насърчаване на развитието в страните и регионите от АКТБ. Държавите, които не са готови да поемат задълженията по търговските споразумения, съответстващи на принципите на СТО, могат да изберат да се ползват от ОСП, ако отговарят на

²⁹ Като доверителния фонд ЕС—Африка за инфраструктурата, механизма за инвестиции по линия на добросъседството, механизма за инвестиции за Латинска Америка и механизма за инвестиции за Централна Азия.

³⁰ SOM(2011)865.

³¹ SOM(2006)567, 4.10.2006 г.

³² След като някои страни от АКТБ са сключили СИП, други страни от АКТБ могат, разбира се, да се присъединят.

критериите. Това обаче не би предоставило същия потенциал за развитие като СИП, особено по отношение на регионалната интеграция, увеличените инвестиции и подобрената бизнес среда.

В отговор на „арабската пролет“ ЕС обяви и партньорство за демокрация и споделен просперитет, което предвижда не само достъп до пазара, но и по-задълбочена интеграция със страните в Южното Средиземноморие и насърчаване на спазването на човешките права, доброто управление и демократичните реформи³³. Ние ще започнем преговори за задълбочени и всеобхватни споразумения за свободна търговия с Египет, Тунис, Йордания и Мароко. Също така искаме да установим потесни търговски отношения на изток с Армения, Грузия и Молдова. Крайната цел е да се допринесе за създаване на зона на споделен просперитет, като се предостави на страните и в двата региона перспективата за достъп до вътрешния пазар на ЕС, когато са спазени условията³⁴.

4.1.5. Търговска програма въз основа на ценностите, с която ще се цели насърчаване на устойчивото развитие

Една от основните цели на ЕС е да се гарантира, че икономическият растеж и развитието са съчетани със социална справедливост, включително основните норми в областта на труда, и устойчиви екологични дейности, в това число и чрез външната политика. Подобни усилия са особено меродавни в сферата на развитието, където страните са изправени пред значителни предизвикателства.

Схемата ОСП+ е основният инструмент на търговската политика на ЕС за подпомагане на устойчивото развитие и доброто управление в развиващите се страни. Комисията предложи да я направи по-привлекателна чрез премахване на делението, облекчаване на икономическите критерии за участие и въвеждане на възможност за страните да кандидатстват във всеки един момент. В същото време наблюдението и механизмите за оттегляне ще се увеличат, за да се гарантира ефективно изпълнение на ангажиментите, поети от страните бенефициери.

Последните ССТ на ЕС неизменно включват клаузи във връзка с търговията и устойчивото развитие. С тях се целят ангажиране на партньорските страни в един процес на сътрудничество, който да включва и гражданското общество, както и подобряване на съответствието с националните и международните норми в областта на труда и опазването на околната среда. Клаузите дават възможност и за независим и безпристрастен преглед. След влизането в сила на тези споразумения ще трябва да гарантираме, че тези механизми ефективно се използват и осигуряват целесъобразната подкрепа за сътрудничеството за развитието.

Ние заявяваме ангажимента си за по-добра оценка на въздействието на търговските инициативи върху ЕС и неговите търговски партньори, включително развиващите се страни³⁵. Ние ще гарантираме, че в извършваните анализи, когато се разработва нова политика (оценки на въздействието), когато се провеждат преговори по съответно споразумение (оценки на въздействието за устойчивостта) или то се прилага (последващи анализи), се разглеждат всички значими

³³ „Партньорство за демокрация и споделен просперитет с Южното Средиземноморие“, COM(2011)200, 8.3.2011 г.

³⁴ „Нов отговор на промените в съседните държави“, COM (2011)303, 25.5.2011 г.

³⁵ COM(2010)612.

икономически и социални последици, отражението върху човешките права и опазването на околната среда, като самите анализи ще се изготвят след широка консултация със заинтересованите страни. Тези анализи следва също така да допринесат за изготвянето на съпътстващите мерки за ПТ.

Ние приехме мерки за насърчаване на устойчивото управление на някои основни природни ресурси, като дървения материал и рибата, които се предлагат на пазара в ЕС³⁶. Ние ще подпомагане нашите партньорски развиващи се страни при прилагането на тези схеми, за да увеличат максимално потенциала си за устойчив растеж. Също така ние ще си сътрудним с други държави, които са важни пазари на природни ресурси, за да поощряваме развитието на подобни стандарти.

Ние ще насърчаваме премахването на тарифните и нетарифните бариери за стоките и услугите, които могат да допринесат за опазването на околната среда. Това ще подпомогне усилията ни за гарантиране на подобрен достъп до екологосъобразни технологии за развиващите се страни.

Търговските стимули се пораждат не само от действията на правителствата, но и от ориентирането на пазарите към по-устойчиви продукти. Частните схеми, свързани с устойчивото развитие (например лоялна или етична търговия или търговия с биологични продукти) могат също да са ефективен начин за увеличаване на устойчивия и приобщаващ растеж в развиващите се страни³⁷. Органите на публичната власт могат да насърчават тези инициативи. Ние ще увеличим подкрепата си за производителите от развиващите се страни, които участват в устойчиви търговски схеми, чрез още по-голямо засилване на сътрудничеството, включително мерките за ПТ, ще подобрим наблюдението на свързаните дейности и ще продължим да поощряваме нашите партньори да насърчават лоялната и етичната търговия. Също така при предстоящия преглед на директивите във връзка с обществените поръчки ние възнамеряваме да улесним в още по-голяма степен подхода, основан на справедливостта и етичността, при покупките от страна на органите на публичната власт в Европа.

Корпоративната социална отговорност има също ключова роля на международно ниво, тъй като дружествата могат да допринесат за приобщаващия и устойчив растеж, като в по-голяма степен вземат предвид социалните и екологичните въздействия от дейностите си. Ние насърчаваме дружествата и нашите търговски партньори да прилагат международно признатите насоки и принципи в тази сфера³⁸, като насоките на ОИСР за мултинационалните предприятия. В споразуменията си ние включваме клаузи и за насърчаване на отговорното стопанско поведение от страна на инвеститорите.

4.1.6. Подпомагане на уязвимите държави за увеличаване на устойчивостта им и за подобряване на реакцията им при кризи

НСРС и другите уязвими държави са по-податливи на въздействието на кризи, които могат да застрашат усилията им за дългосрочно развитие, особено тези страни, които се базират на стратегии за растеж въз основа на износа, предвид на това че сътресенията

---

³⁶ Регламент за дървения материал (Регламент (ЕС) № 995/2010 на Европейския парламент и на Съвета от 20.10.2010 г.) и Регламент за незаконния, недеklarиран и нерегулиран риболов (Регламент (ЕО) № 1005/2008 на Европейския парламент и на Съвета от 29.10.2008 г.).

³⁷ „Принос към устойчивото развитие: ролята на справедливата търговия и неправителствените системи за гарантиране на устойчивост, свързани с търговията“, COM(2009)215, 5.5.2009 г.

³⁸ „Обновена стратегия на ЕС за периода 2011—2014 г. за корпоративната социална отговорност“, COM(2011)681, 25.10.2011 г.

на световните цени на продуктите или природните бедствия могат да причинят големи затруднения в платежния баланс, ако приходите от износа спаднат или вносните цени се увеличат рязко. Ние можем да подпомогнем устойчивостта на външни сътресения и капацитета за реакция.

- **Природните бедствия могат да имат значително въздействие за прекъсването на веригите на доставка, търговската и икономическата дейност.** След наводненията от юли 2010 г. ЕС предложи да предостави допълнителни преференции на Пакистан, но опитът показва, че този подход не предизвика достатъчно бързи действия. Той създаде и опасения от евентуалното въздействие върху други бедни страни от отклонението на търговските потоци. В бъдеще ние ще се стремим да използваме временни дерогации от изискванията във връзка с правилата за произход по отношение на засегнатите от кризи страни в новите правила за произход по ОСП. За да увеличим подготвеността за природни бедствия, ние ще се стремим да вземем предвид уязвимите търговски аспекти при оценките на нуждите, извършвани в контекста на политиката на ЕС във връзка с хуманитарната помощ. Също така ЕС подпомага развитието в партньорските страни на иновативно застраховане срещу климатични рискове въз основа на индекси. Ние можем да почерпим от успешния опит по отношение на прехвърлянето на природните рискове към финансовите пазари, например чрез използването на облигации срещу риск от природно бедствие за осигуряване срещу финансовия риск за държавния бюджет вследствие на земетресение.
- **Няколко развиващи се страни са разкъсвани от конфликти, които често са свързани с контрола върху природните ресурси.** Комисията предложи проекти на директиви, за да се насърчава уведомяването за извършени плащания в полза на правителства за продукти на добивната промишленост и горското стопанство както за дружествата с търгувани на стоковите борси на ЕС акции³⁹, така и за други големи дружества от ЕС⁴⁰. Това е първа стъпка към по-прозрачна инвестиционна среда, която може да намали риска от корупция и отклонение от данъчно облагане. Въз основа на опита от процеса „Кимбърли“, Инициативата за прозрачност в добивната промишленост, Плана за действие за правоприлагането, управлението и търговията в областта на горското стопанство и въз основа на Регламента за дървения материал ние ще разгледаме и възможностите да подобрим прозрачността по веригата на доставка, включително аспектите, свързани с отчитането на въздействието. Едновременно с това ние ще работим за по-голяма подкрепа и използване на наскоро актуализираните насоки на ОИСР за мултинационалните предприятия, и препоръките на ОИСР за отчитане на въздействието и отговорно управление на веригата на доставка — принципи, които трябва да насърчаваме и извън страните от ОИСР. В същото време ние ще продължим да си сътрудничим с партньорските развиващи се страни и ще им оказваме подкрепа във връзка с

---

³⁹ Директива 2004/109/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 15.12.2004 г. относно хармонизиране изискванията за прозрачност по отношение на информацията за издателите, чиито ценни книжа са допуснати за търгуване на регулиран пазар, и за изменение на Директива 2001/34/ЕО.

⁴⁰ Предложение за Директива относно годишните финансови отчети, консолидираните финансови отчети и свързаните доклади на някои видове предприятия, COM (2011)684.

устойчивата добивна промишленост, геологичните знания и доброто управление в областта на природните ресурси⁴¹.

- **Нестабилността на цените на продуктите има отражение върху държавните бюджети на партньорските страни.** Ние можем да им помогнем при използването на пазарни застрахователни механизми, като фючърския пазар на продукти, за да се предпазят от спада на приходите. Въз основа на създадения през 2009 г. механизъм за защита срещу уязвимостта (V-FLEX) с оглед на намаляване на последиците от световните хранителни и финансови кризи върху страните от АКТБ, ние ще работим за създаване на нова схема за смекчаване на сътресенията, като ще поставим акцента върху по-значителните външни сътресения с транснационални измерения⁴².

4.2. Националните реформи и доброто управление са ключови елементи на растежа на базата на търговията

Основният импулс за икономическия растеж се корени преди всичко в съответната държава. Доброто управление е основно за развитието на частния сектор и устойчивия растеж на базата на търговията и инвестициите. То започва със стабилни политически институции и практики, независима съдебна власт, защита на човешките права, прозрачност на публичните финанси, правила и институции и твърда позиция по отношение на измамите и корупцията. Също така политиките, нормативната уредба и институциите, които подпомагат развитието на частния сектор, добрите работни места и експортната конкурентоспособност са от ключово значение. Необходими са национални реформи за подобряване на капацитета за доставки и осигуряване на капитал (включително и човешки капитал), за намаление на транспортните разходи, за увеличение на селскостопанската и промишлената производителност, за по-добри резултати при прилагането на някои трудови и екологични норми и за по-добър инвестиционен климат. Те са от основно значение за намаляване на евентуалните загуби на митнически приходи и за предприемане на необходимите мерки чрез ефективни средства за данъчно облагане, преразпределение и мрежи за социална сигурност. Реформите са жизненоважни за това икономическият растеж да доведе до ефективно изкореняване на бедността.

Външната подкрепа и търговските споразумения могат да допринесат за този процес. Понастоящем много страни, които провеждат реформи, се стремят да подпишат двустранни или регионални търговски споразумения, за да подпомогнат собствената си вътрешнополитическа програма и за да поставят националните реформи на по-стабилна основа. За да са ефективни, тези споразумения трябва да включват правила за насърчаване на прозрачността, предсказуемостта и отчетността.

Инициативността е ключово условие за успеха. Решенията не могат да се наложат отвън. В крайна сметка развиващите се страни трябва да направят избора си. Перу и Колумбия, страните от Централна Америка и КАРИФОРУМ извършиха по-скоро качествена промяна и сключиха амбициозни споразумения с ЕС, които водят до структурни промени в икономиките им, а не разчитаха на едностранни търговски преференции. Тези споразумения ще допринесат за затвърждаване на някои от най-

⁴¹ Съобщение за стоковите пазари и суровините, COM(2011)25, 2.2.2011 г.

⁴² Многогодишна финансова рамка за финансиране на сътрудничеството на ЕС със страните от АКТБ и отвъдморските страни и територии за периода 2014—2020 г. (11-ти Европейски фонд за развитие).

важните реформи, които страни в Латинска Америка са извършвали от времето на политиките на заместване на вноса. Това е недвусмислен пример за значението на политическата воля за нивото на развитие, тъй като страни като Хондурас, Никарагуа и Хаити не са измежду най-богатите.

4.3. Многостранната програма до 2020 г.

Стабилната многостранна търговска система е от ключово значение за дългосрочните интереси на развиващите се страни както от гледна точка на правилата, които налага, така и на достъпа, който гарантира до всички основни пазари. Все повече пазарите са в самите развиващи се страни. Несъмнено за първи път в новата ни история търговията между развиващите се страни надхвърля тази между развиващите се страни и развитите държави, въпреки че бариерите пред първата са значително повече в сравнение с достъпа до пазарите на развитите страни⁴³. Ето защо многостранните преговори са от основно значение. Ние трябва да приключим настоящите преговори, да създадем стабилна база за бъдещите преговори и да усъвършенстваме многостранната система, за да може тя да функционира още по-ефективно за развитието.

4.3.1. Изпълняване на ангажиментите във връзка с развитието от Програмата за развитие от Доха (наричана по-нататък „ПРД“)

Многостранната програма остава приоритет за ЕС. Изпълнението на ПРД е в сериозен застой, но самата програма има твърде голям потенциал за развиващите се страни като цяло и особено за НСРС, за да можем да се откажем от нея. ЕС остава ангажиран с ПРД и конкретно насочения към НСРС пакет от мерки. Ние считаме, че доколкото е възможно, членовете на СТО следва да продължат преговорите и след 2012 г., за да се включат въпроси, които са част от ПРД, например улесняването на търговията, нетарифните бариери и уреждането на споровете, като всички тези въпроси имат значително отражение върху развитието.

С едно споразумение за улесняване на търговията се осигуряват значителни ползи за развитието, като се гарантират съгласувани реформи във всички държави — членки на СТО с оглед на улесняване на търговията на националните и експортните пазари. Макар че всички членове на СТО ще имат ползи, това би било особено полезно за развиващите се страни, особено за държавите измежду тях, които нямат излаз на море. Прилагането ще бъде съобразено с нуждите и капацитета на всяка държава и ще се оказва външно съдействие, ако е необходимо. Всички ще спечелят от ранното приключване на тези преговори.

Ние ще продължим да работим за конкретни резултати в интерес на НСРС. Ние не можем да сме удовлетворени от това, че членовете на СТО не прилагат съществуващите решения за свободен от мита и квоти достъп, които са от ключово значение за създаване на нови и сигурни търговски възможности за НСРС. Също така е важно да се стигне до положителен резултат по отношение на търговията с памук при преговорите в областта на селското стопанство. Въз основа на скорошната ни реформа на правилата за произход ние ще работим за по-голяма съгласуваност на преференциалните правила за произход за НСРС, включително по-голяма прозрачност,

---

⁴³ Почти три пъти повече според оценката на P. Kowalski и B. Shepherd (2006 г), „Търговията със стоки между развиващите се страни“ („*South-South Trade In Goods*“), работни документи на ОИСР по въпросите на търговската политика (*OECD Trade Policy Working Papers*), № 40.

опростеност и подобрен достъп до пазара. Дерогацията в областта на услугите, предоставена на НСРС и приета на осмата министерска среща на СТО през декември 2011 г., която дава възможност на членовете на СТО да предоставят на НСРС преференциален пазарен достъп в сферата на услугите, е първата стъпка към изработване на цялостен пакет от мерки в интерес на НСРС.

Освен преговорите по ПРД и за да гарантираме, че възможно най-много страни ще се ползват от системата, ние ще продължим да подкрепяме и улесняваме присъединяването на НСРС към СТО и активно ще допринасяме за преразглеждане на насоките за присъединяване, за да могат да се изготвят съответните препоръки до юли 2012 г. Процесът на присъединяване е от полза и води до реформи, но често трае дълго и изисква много усилия. Като запазваме целостта на правилата на СТО, ние ще продължим да упражняваме необходимия контрол при отваряне на пазара и ще подпомагаме НСРС при приемане и прилагане на новите правила. Също така при разглеждане на нуждите и изискванията на НСРС във връзка с прилагането на Споразумението на СТО за свързаните с търговията аспекти на правата на интелектуална собственост (TRIPS), ние ще удовлетворим исканията за удължаване на по-рано определения срок за прилагане до 2013 г. както и исканията за подходящо техническо съдействие.

4.3.2. Създаване на стабилна основа за бъдещето

Нашият първостепенен приоритет трябва да бъде запазване и затвърждаване на многостранната търговска система. Всяко отслабване на СТО би било във вреда на най-малките и слабите държави — членки на тази организация. Това е валидно особено във време на криза, когато опасността от използване на протекционистични мерки е висока.

Настоящият застои в изпълнението на ПРД разкрива основна слабост в структурата на СТО, която не се промени толкова бързо, колкото икономическата действителност. Значителната промяна по отношение на икономическата сила между главните търговски партньори все още не е напълно отразена в системата на СТО. Налице е увеличаващ се дисбаланс между приноса на големите страни с бързо развиващи се икономики, които те дават за многостранната търговска система, и ползите, които получават от нея. Това все по-силно се усеща в по-бедните държави, които виждат увеличаващата се разлика между тях и страните с бързо развиващи се икономики. Тази тенденция беше налице още при започването на ПРД, но оттогава значително се засили и ще продължи и в бъдеще.

Въпросът за диференцирането и ролята на страните с бързо развиващи се икономики трябва да се разгледа от гледна точка на интересите на многостранната система и ползите за развитието. Страните с бързо развиващи се икономики следва да покажат повече инициативност и да поемат повече отговорности за отварянето на пазарите си за НСРС чрез преференциалните схеми, но и без да проявяват дискриминация към останалите държави — членки на СТО, от които четири пети са развиващи се страни.

Според нас това не предполага пълна реципрочност на ангажиментите с развитите страни като резултат от ПРД, а по-голяма пропорционалност на приноса им с оглед на ползите, които получават от системата.

4.3.3. Справяне с новите предизвикателства

Развиващите се страни имат полза от стриктни и задължителни многостранни правила. Пречките пред търговията в съвременната глобална икономика са все по-малко във връзка с митата и все повече са свързани с ненужно тежките или несъвместимите помежду си регулаторни мерки, които често създават много повече затруднения за най-бедните развиващи се страни и тези, които са с много ограничен административен капацитет.

Необходимо е да се обърне повече внимание на взаимодействието на търговията с други политики от значителен интерес за най-бедните развиващи се страни. Това вече беше направено по отношение на взаимовръзката между търговията и продоволствената сигурност, по-конкретно след призивите от страна на Г-20 и ООН, които все още не са изпълнени, за окончателно премахване на ограниченията или таксите при износ на храни в рамките на закупуването на храни за хуманитарни цели по Световната програма за храните. Може повече да се направи например за подобряване на прозрачността на ограниченията при износ на храни, отчитане на последиците от това и за консултациите с другите членове на СТО. Бедните развиващи се страни също се изправят през други глобални предизвикателства, като гарантиране на достатъчни и надеждни доставки на енергия или адаптиране на икономическите си системи към променящите се световни климатични условия и към опасностите, които застрашават природните им ресурси, и насърчаване и запазване на конкурентоспособността на дружествата им на международния пазар. Членовете на СТО ще трябва да отделят повече внимание на тези ключови аспекти през идните години. От основно значение ще бъде ефективното сътрудничество със страните с бързо развиващи се икономики.

5. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Растежът на страните с бързо развиващи се икономики е ясен знак, че развитието е възможно и че отворените и все по-интегрираните световни пазари имат основна роля в този процес. Въпреки това много развиващи се страни все още изостават. Те имат нужда от помощ и това означава, че ЕС трябва да запази и увеличи твърдата си ангажираност, като постави ясен акцент върху най-нуждаещите се страни.

Подкрепата се оказва под формата на партньорство, при което развиващите се страни трябва също да направят избор и да поемат отговорност с оглед на увеличаване на дългосрочните ползи от търговията и инвестициите. Инициативността и доброто управление заемат централно място в това отношение. Ние ще осигуряваме подкрепа чрез сътрудничество за развитието и ще предложим търговски и инвестиционни споразумения, с които се подпомагат и затвърждават институционалните промени от основно значение за развитието.

Що се отнася до бъдещето, всички страни трябва да се адаптират към промените на икономическата сцена, които се наблюдаваха през изминалото десетилетие. Днес, за първи път търговията между развиващите се страни надхвърля като обем тази между развитите държави и развиващите се страни. Много развити страни и държави с бързо развиващи се икономики все още изостават от ЕС по отношение на отвореността на пазара си за по-бедните развиващи се страни. Това е убедителен аргумент в подкрепа на едно многостранно действие, включително в рамките на ПРД и извън нея, и на един задълбочен преглед на основите за многостранните преговори. Големите страни с бързо развиващи се икономики трябва да поемат в по-голяма степен

инициативата и отговорността в многостранната търговска система в интерес на самата система и глобалното развитие.

На конференцията в Истанбул през май 2011 г., посветена на НСРС, беше поставена амбициозната цел да се удвои делът на НСРС в световния износ до 2020 г. Подходът, който е очертан в настоящото съобщение, може да допринесе за постигането на тази цел. Това следва да намери своето отражение в основните международни срещи в бъдеще, особено на 13-ата конференция на ООН по въпросите на търговията и развитието в Доха през април 2012 г. и конференцията „Рио+20“ за устойчивото развитие през юни 2012 г., които следва да очертаят нова насока за напредъка по пътя към една екологосъобразна икономика.